

A juhászat élni akar és élni fog

Tele nosztalgiával emlékeznek az idősebb juhászok a több mint 30 éves múltra visszatekintő Juhásznapra. A múlt század 80-as éveiben rendezték meg az elsőt, a cserebökényi pusztán az állatok kihajtása, Szent György-napja tiszteletére. Néhány év múlva már Hódmezővásárhelyen, a mezőgazdasági főiskola egyik külső telephelyén találkoztak egymással kihajráskor a juhászok. Később a juhásznap beékelődött az Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok rendezvényei közé.

Sokaknak hiányozhat az első egy-két évtized juhásznapi rendezett juhász szakmunkástanulók és végzett juhászok versenye, a juhászgyűlés versenye, a kosárverés stb. Ezek napjainkra elmaradtak. Nyilván az élet hozta, hogy így legyen: megszűnt a juhászképzés, nem volt, aki versenyezzon, csökkent a juhállomány, kevesebb tenyészállatra lett szükség, csökkent a kereslet, nem sikerült az árverésből hagyományt teremteni. Az érdeklődés azonban megmaradt, és ez azt mutatja, hogy mégis, ezekben az években is érdemes megrendezni a hódmezővásárhelyi juhásztalálkozót.

Az idén, miután a XXIII. állattenyésztési napokat májusban rendezték meg,

Bátor Árpád: amit az égiek adtak, a földiek elvették

így csaknem egy hónappal György nap után került sor a juhásztalálkozóra. A juhászok nem örültek annak, hogy egy nemzetközi összejövetel miatt csaknem egy hónapot késett a rendezvény, mert ekkorra már rendszerint megnyírnák juhaikat. Furcsa volt nyírottan látni a bemutatott állatokat és a nyírási bemutató is elmaradt.

A juhásztalálkozó ünnepélyes megnyitóján köszöntőt mondott *Horn Péter* akadémikus, a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség elnöke. Hangsúlyozta, hogy a kérődző állatok, a juhok is komoly szerepet

Horváth József: a hagyományörzésben a juhászok élen járnak

játszanak a természet egyensúlyának fenntartásában. A kérődzők lététől függ a gyepterület állapota, a rovar- és a madárvilág. Csakis általuk őrizhető meg a biodiverzitás. „Ha nincs legelő állat a gyepeken, az egész összeomlik, mint a kártyavár.”

Bátor Árpád, a Juh Termék Tanács elnöke köszöntőjében az ősz óta tartó kedvező időjárás előnyeiről beszélt. „Az idén eddig 15–20 százalékkal több bányát tudunk leadni, mint a korábbi időszakban és a takarmányozási költségek is jelentősen csökkenthetők voltak. Amit azonban az égiek adtak, azt a földiek elvették tőlünk, hiszen a bányász soha nem látott mélypontra zuhant. Ezáltal olyan óriási veszteségei jelentkeztek a juhászoknak, hogy kérdésessé vált, tudják-e kezelni.” Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) pályázatokkal pórul járt az ágazat. Mindenkit arra ösztönözték, hogy pályázzon, de a pályázatok elbírálása után kiderült csak kevés juhtartó nyert.

Az idén 120 éves a hódmezővásárhelyi agrárképzés. Ez ráirányítja a figyelmet az állattenyésztési ágazatok hagyományainak tiszteletére – mondta *Horváth József*, a Szegedi Tudományegyetem hódmezővásárhelyi Mezőgazdasági Karának dékánja. A juhászok a hagyományörzésben élen járnak. Azok tartják életben, akik ebben az ágazatban dolgoznak. „A jövőt tekintve a juhágazat fejlődése szempontjából meghatározó tényező lehet, hogy mennyire tud a magyar konyhák számára alapanyagot szolgáltatni, meny-

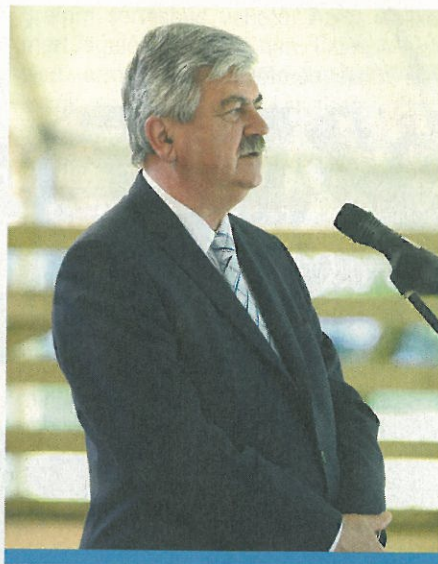

Horn Péter köszönti a juhásztalálkozó résztvevőit

nyire tud növekedni Magyarországon a juhhús fogyasztása.”

Farkas Sándor, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége elnöke megnyitó beszédében emlékeztetett arra, hogy a juhászat más sokszor volt a csúcson és a völgyben is, de mindig talpra állt. Ezt az a kitartó munka, szorgalom, elszántság, elkötelezettség tette lehetővé, ami a magyar juhászokra jellemző. Az Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok egyik fő attrakciója a juhásztalálkozó. Megmutatja, életben van, élni akar és élni is fog a juhászat Magyarországon és egyik meghatározó ágazata lesz a magyar mezőgazdaságnak.

A megnyitót tenyészállatbemutató követte, bográcsokban főtt a pörkölt, emellett szakmai programok egész sora várta az érdeklődőket. Lapunk arra kérte Juhász Pált, az MJKSZ tenyésztési alelnökét, hogy értékelje a juhágazat helyzetét. Mint mondta: ebben az uniós költségvetési időszakban jelentős támogatáshoz jutottak a juhtenyésztők. A nőivarú juh direkt támogatása szinte megduplázódott az előző időszakhoz képest. Most azonban óriási felháborodást vált ki a juhtartókban az AKG pályázatok szerintük igazságtalan és szakmaiatlan odaítélése. Az eddigi ismeretek alapján a nyertes növénytermesztők aránya túlsúlyban van a legelő állatot tartókkal szemben. „Ez szakmailag indokolat-

Farkas Sándor: a juhászat végül mindig talpra áll

lan, és politikailag is védhetetlen, mert a kormányzat minden fórumon meghirdette és a médiában kommunikálja, hogy kiemelt támogatást szán az állattenyésztésnek. Ezzel pontosan ellentétes cselekedet volt, ami az AKG pályázatok elbírálásánál történt. Csak reménykedni tudunk abban, hogy fellelhetők lesznek bizonyos keretek a hiba kijavítására.”

Sokkal kisebb jelentőségű és mértékű,

de ugyancsak szakmaiatlan és érthetetlen döntés az, ami a juh- és kecsketenyésztők és -tartók számára kiírt telepkorszerűsítési és beruházási célú pályázattal történt. „Szövetségünk a támogatás felső határát 15 millió forintban javasolta meghatározni. Ez a saját erővel együtt 30 millió forintos beruházási értéket jelentett volna állattartó telephelyenként. Ebben a kalapban nem egészen 4 milliárd forint van, tehát nem nagy összeg, de az ágazatunknak lehetőséget adott volna egy széles körű korszerűsítésre. A támogatás felső határát azonban időközben megváltoztatták, 50 millió forintra, így akár 200 pályázó elviheti a teljes összeget. Ez megint csak érthetetlen döntés és a protekcionizmust sejteti.”

Az idén – csakúgy, mint tavaly – a juhtenyésztési nagydíjat Vad Andrea hódmezővásárhelyi tenyésztő nyerte el, de olyan nagy pontszámmal, hogy ő lett a XXIII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok Állattenyésztési Nagydíjasa is. Büszkén mutatta elsődíjas berrichonne du cher anyajuhok csoportját, és szintén elsődíjas ile de france kos csoportját. Több második és harmadik helyezést is elértek tenyészállatai, és az ő ile de france anyajuha lett a kiállítás legszebb anyajuha. Ennek a tenyészállatnak külön története van. Ő volt a tavalyi OMÉK legszebb növendékjerkéje. A múlt év telén hármass ikreket ellett, a →

Hagyományörzők

A bemutatón a fajták értékmérő tulajdonságait Barna Miklós ismertette

→ róluk készült fotót a Kistermelők Lapja olvasói az idei 2. lapszámából ismerhetik.

A hagyománytisztelet nagyszerű példája az, ami az alföldi suta racka juhajtával történik Hódmezővásárhelyen. „Beleszülettem a tenyésztésébe – mondta *Barna Ferenc* 78 esztendő juhtenyésztő, aki azt vette a fejébe, hogy újjáéleszti a fajtát. – A nagyszüleimnek ez a fajtája volt, itt Hódmezővásárhely környékén ez volt a legmegfelelőbb juhajtája.” Húsa, gyapja, gereznája és teje megélhetést biztosított az itteni kisparaszti rétegnek. Jellemző volt, hogy egy család csak egy kos alá való 25–30 anyát tartott. Az 1948-as állatösszeírás alkalmából 4500–4600 juhot számoltak meg a vásárhely környéki tanyákon, ezek 85 százaléka alföldi suta racka volt.

Az 1960-as nagy mezőgazdasági átalakulást követően a fajta visszaszorult. Kezdték behozni a finomgyapjas merinót, ezek alkották a 150–500-as nyájakat. A tanya körül tartott suta racka állomány a nagyüzemesítés miatt állandóan csökkent. Megszűnt az a szabadság, ami a legeltetést jellemezte azelőtt, és szinte megszűnt ez a fajta is. Ma már csak *Barna Ferenc* gazda 40 anyajuhot számláló állománya található Magyarországon. „Hasonló fajtájú kosokat keresünk Erdélyben, amelyekkel ennek az állománynak a termelése visszahozható volna. Létszámnöveléssel és erős szelekcióval tudjuk ezt elérni. Ha az állomány felfejlődik 150-re, akkor tudunk majd nagyobb tételben alföldi suta rackát értékesíteni.”

A fajta értékeit *Barna Ferenc* fia, *Barna Miklós* az MJKSZ régióvezetője foglalta össze, aki lokálpatriótaként is fontosnak

tartja, hogy ez a hagyományos fajta kapjon újra fajtaelismerést. Ezen dolgozik a család. A suta racka jó tejelő, jó legelő, a tanya környékét ezzel tartották rendszerben a gazdák. Nagyobb termelésű, mint a hortobágyi racka. Nem volt ritka a napi 1,5 liter tejet adó anya sem. Húsa miatt is tartották. Kevert gyapjából szőnyeg készült, de nem hiányozhatott a 7–8 ürű gereznájából összeállított suba sem a lovas kocsikról. Úgy tartották: „amíg paraszt embőr lösz, addig báránybőr sapkára, mög subára szükség lösz!” Jó tulajdonságai: nagytestű, edzett, nem igényes, jól neveli bárányait, betegségekkel szemben ellenálló. „Aki kevésbé ért hozzá, annak mindenképpen őshonos fajtával célszerű először foglalkozni!”

A tejtermékverseny helyezettjei

A Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület az idén ötödik alkalommal rendezte meg a Magyarországi Kecse és Juh Tejtermék Versenyt.

Aranyérmesek

Nagy Zsuzsa (Máty): fokhagymás kecske sajtkrém
Tebike Kft. (Győr): Borkorcsolya, rúzsflórával érlelt kecskesajt
BABÓCA Kecsesajt / Petrovsky Attila (Békés): citromos ordakrém eper ágyon
Fuchs-Tej Kft. (Valkó): málnás kecske joghurt
Varga György (Nagykörű): mézes-citromos kecske joghurt
Lipcseiné Varga Erika (Békés): Parenyica kecskesajt
Mircz Nárcisz (Debrecen): vörösboros kecskesajt

Ezüstérmesek

Nagy László (Egerbakta): kakukkfűves félkemény juhsajt
Alföldi Garabonciás Kft. (Izsák): natúr érlelt félkemény kecskesajt
Tebike Kft. (Győr): Kisalföldi juhsajt
Kistelegi M+M Sajtgyártó Kft. (Kisteleg): Valdor juhtúró falatkák napraforgó maggal
Nagy László (Egerbakta): 18 hónapos natúr kemény kecskesajt,
Lipcseiné Varga Erika (Békés): hagymás friss kecskesajt
Reicz Attila (Kisvásárhely): kemény natúr kecskesajt
Varga György (Nagykörű): sport lágy kecskesajt
Bárany Barnabásné (Varsány): natúr félkemény juhsajt
Reicz Attila (Kisvásárhely): kemény füstölt kecskesajt
Lipcseiné Varga Erika (Békés): sonkás kecskesajt tekercs
Mircz Nárcisz (Debrecen): érlelt juhsajt

Bronzérmesek

Ányos István (Kisláng): natúr kecske gomolya
Mek-Mek Farm (Bélmegyer): Friss kecskesajt
Kistelegi M+M Sajtgyártó Kft. (Kisteleg): Kistelegi juhtúró 500 grammos
Fuchs-Tej Kft. (Valkó): Rúzsflórával érlelt kecskesajt
Alföldi Garabonciás (Izsák): fűszeres lágy kecskesajt
Persistent Kft. Tejüzeme (Hídvégardó): snidlinges juhtejorda
Alföldi Garabonciás Kft. (Izsák): natúr érlelt félkemény juhsajt
Persistent Kft. Tejüzeme (Hídvégardó): röglyukas sajt

A gazdanapokon juh- és kecsketej termékversenyt rendeztek, de juh- és kecske tejtermékek kóstolására és vásárlására is lehetőség nyílt. **Kukovics Sándor**, a Juh Terméktanács ügyvezető igazgatóját a kiskérődző ágazatok piaci lehetőségeiről kérdeztük a verseny eredményhirdetését követően. Mint mondta: a kecskeágazat meghatározó terméke a tej, a juhágazat fő eltartó terméke az élő vágóállat. Ennek döntő hányada vágóbárány és az összes 95 százaléka külföldre kerül. Kevés felnőtt vágójuh – inkább selejt – marad itthon. Évente 30–35 dekagramm juh- és kecskehúst fogyaszt fejénként egy magyar ember. Az EU átlaga 2,1 kilogramm. Ez várhatóan csökken, mert Európa nem önellátó, körülbelül 200–250 ezer tonna juhhúst hoz be vágott test egyenértékben, zömét Új-Zélandból. Rontja az európai termelők esélyeit, hogy a legtöbb tengerentúli hús akkor jelenik meg az itteni piacokon – húsvétkor – amikor a szezonja van. Tavaly Párizsban marketingfogásként 1 báránycomb árértéket adtak az új-zélandiak.

A kiskérődzők húsa, és a tejükből készült sajtok prémiumtermékek. Egyes húsrészek és sajtok több mint 5000 forintba kerülnek kilónként. Ennyiből 5 kilo-

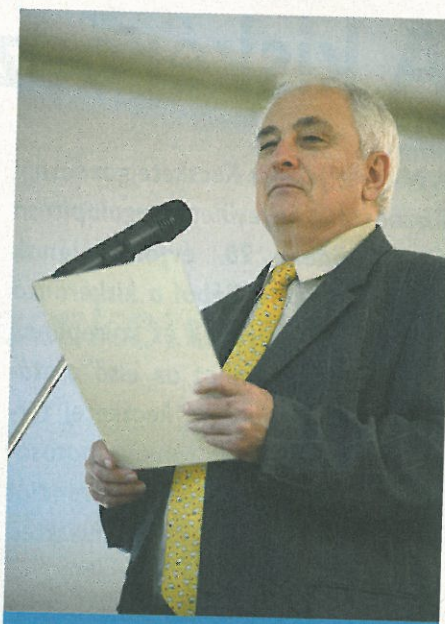
gramm sertéshús vehető. Azért értékes, mert legelőhöz kötött, nem intenzív hizlalt, természetes körülményekből származik, ennek árát meg kell fizetni. Piacát igen rontotta a lassan 10 éve tartó válság. Addig, amíg 2008 előtt 1–1 bárányt vásárolt például egy olasz család, mostanában már csak negyedét vesz és nagyobb állatból származót keres, mert az olcsóbb. „Ez a helyzet, amikor egyszerre van hiány és – hullámokban – túl sok a piacon, leveri az árakat. Az idén tavasszal, 100 forinttal volt kevesebb a bárány kilogrammonkénti ára, mint az előző 3 év átlaga”.

A juh- és kecsketermékek hazai fogyasztásnövelésének korlátozottak az esélyei – tartja az ügyvezető igazgató. Egyre távolabb kerülünk attól az elképzeléstől, hogy az ágazatok prémiumtermékeinek értékesítéséhez itthon lesz vásárlóerő. A juh- és kecsketenyésztők büszkék termékeikre, mert gyakorlatilag gyógyszerként is fogyaszthatók volnának kémiai összetételük miatt.

Hajduk Péter, az MJKSZ ügyvezető igazgatója időszerű témára irányította rá a figyelmet: a kényelv betegségre. A kórt terjesztő szúnyogok télen nem fertőztek, ennek a kedvező vektortmentes időszaknak azonban vége van. Ez azt jelenti a hazai vágójuhot előállítók számára, hogy csak 24 órán belüli, gyakorlatilag azonnali vágásra tudnak bárányt szállítani. Ez tovább csökkenti az árakat. Ezért a Juh-szövetség kérte a Földművelésügyi Minisztériumot, kösse-

nek államközi megállapodást, elsősorban Olaszországgal, hogy lehessen vakcinázott állatokat 10 napon belüli vágásra szállítani. Erre az uniós szabályok lehetőséget adnak, és példa is van rá, Ausztria, valamint Olaszország között már meg is született egy erre vonatkozó egyezmény.

Az Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok mindhárom napján tenyészállat, termék- és technológiai bemutatót rendeztek.

Kukovics Sándor: az ágazat prémium termékekkel jelenik meg a piacon

A technológiai kiállítás keretében széles körű szakmai ismereteket szerezhettek a látogatók a legújabb korszerű etető, itató berendezésekről, válogatókról, körmöző kalodákról, villanypásztorokról és sok egyéb más hasznos termékről, mely hatékonyra és könnyebbé teheti a tenyésztők munkáját. A Hódmezővásárhelyi Gazdasági Egyesület pedig a hagyományos juhászati és pásztor használati eszközökből és kellékekből néprajzi kiállítást mutatott be.

GYULAI GYÖRGY

A főzőverseny díjazottjai

A juhásztalálkozón az idén is megrendezték a főzőversenyt. Ennek keretében, a birkapörkölt mellett már megjelentek egyéb, juhhúsból készült ételek is.

A főzőverseny díjazottjai:

Az első helyezett **Péter László** lett, aki a Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Szövetsége díját kapta; második helyen **Sisák Imre** végzett, ő a Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági Karának díját vehette át, a harmadik díjat pedig **Bali Zoltán** vette át, aki az Agro-Legato Kft. díjában részesült.

Különdíjasok:

Pál Lajos és **Sindel János** a Hódmezőgazda Kft. különdíját vette át; **Dani István** a Magyar Mezőgazdaság Kft. különdíját kapta, míg **Dani János** sajt utalványát **Papp Attila** és „A Báránnyok hallgatnak” nevű diákcsoport kapta.

A kiállítás nagydíját elnyert Vad Andrea első helyezett anyajuh csoportjával